

ĎALŠÍ POSTUP DOPLŇOVANIA TERMINOLÓGIE NA ÚSEKU KRÍZOVÉHO RIADENIA

Ladislav Šimák *)

ABSTRAKT

Terminologický slovník krízového riadenia má už 10 rokov a je veľkým prínosom na úseku teórie a praxe krízového riadenia. Medzirezortná terminologická komisia Bezpečnostnej rady SR sa usiluje o priebežné doplňovanie a aktualizáciu definícií. Príspevok sa zaoberá ďalšími aktivitami na úseku terminológie krízového riadenia, kladmi a zápornmi tohto procesu.

Kľúčové slová:

krízový manažment, bezpečnostné prostredie, právne predpisy, terminológia, termín, pojem, definícia

ABSTRACT

Terminological dictionary of crisis management is 10 years old and it is the great benefit in the field of theory and practice of crisis management. The Interdepartmental terminology commission of the Security Council of the Slovak Republic strives for continuous addition and updating of definitions. The paper deals with other activities in the field of crisis management terminology, the positives and the negatives of this process.

Key words:

Crisis Management, Security Environment, Enactments, Terminology, Term, Definition

ÚVOD

Slovenská republika musela po svojom vzniku v roku 1993 zásadným spôsobom prebudovať svoj právny systém. Ľudská spoločnosť nemôže fungovať bez jednoznačne stanovených zásad, postupov a obmedzení, ktoré kodifikuje právo.

---

* Ladislav Šimák, prof., Ing., PhD., Fakulta bezpečnostného inžinierstva UNIZA, Katedra krízového manažmentu, Ulica 1.mája 32, 010 26 Žilina, tel. 041/5136700, fax: 041/5136620, e-mail: ladislav.simak@fbi.uniza.sk

Právne prostredie každého štátu sa vyvíja postupne, v priebehu celej jeho histórie. Je veľmi úzko spojené s jeho históriou, medzinárodnopolitickou i vnútropolitickou orientáciou, vytýčenými cieľmi, ale aj s konkrétnymi možnosťami (politickými, ekonomickými, vojenskými, ...) a tiež s prostredím, v ktorom sa nachádza, prípadne ktoré si prispôsobuje na svoje podmienky. Po roku 1990 sa zásadným spôsobom zmenili podmienky, ktoré sú podstatou nového právneho prostredia (demokratický štát, trhovo riadená ekonomika, záujem o vstup do EÚ a NATO, ...). Jednotlivé právne predpisy, ktoré štát vytvára, nie sú však len vyjadrením jeho vôle, záujmov a názorov na spôsob riešenia dotknutých problémov, ale predstavujú aj mieru stotožnenia sa s odporúčaniami a zámermi medzinárodných spoločenstiev.

Základ právneho systému Slovenskej republiky tvorí Ústava SR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov, ktorá zaručuje základné ľudské práva a slobody, vytvára podmienky na zabezpečenie zvrchovanosti štátu a nedotknuteľnosť jeho hraníc, ako aj na ochranu života a životného prostredia, ako základných hodnôt. V priebehu viac než dvadsiatich rokov existencie SR boli postupne prijímané ďalšie zákony a vydávané nižšie právne normy, ktoré formovali základy krízového riadenia SR. Najvýznamnejším obdobím prijímania zákonov na úseku krízového riadenia bolo obdobie rokov 2002 až 2004, kedy sa SR pripravovala na vstup do EÚ a NATO a prijatie príslušných právnych predpisov bolo nevyhnutnou podmienkou nášho pozitívneho hodnotenia.

Správa o audite krízového manažmentu štátu, ktorá bola schválená vládou SR v roku 2002 i analýzy funkčnosti a ďalšieho rozvoja Bezpečnostného systému SR konštatujú, že právne prostredie krízového manažmentu nie je dostatočne previazané a je v ňom celý rad nedoriešených problémov. Medzi závažné problémy, ktoré bolo potrebné komplexne riešiť patrila aj absencia jednotného výkladu základných termínov používaných na úseku krízového riadenia. Vstup do EÚ a NATO tento problém nevyriešil, skôr naopak, ešte viac ho prehĺbil.

1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ VYTVÁRANIA TERMINOLÓGIE

Problematike terminológie sa v posledných rokoch venuje čoraz väčšia pozornosť v celej spoločnosti. Terminologická práca sa sústreďuje na tvorbu terminologických slovníkov a databáz potrebných na komunikáciu odborníkov, ale aj širokej laickej komunity. Význam tejto práce vzrástol hlavne po vstupe SR do EÚ a do NATO, čo si vyžiadalo preklad celého radu právnych predpisov a rôznych odborných noriem a štandardov do slovenského jazyka. Tento proces je však spojený s radom rizík a veľmi často je zdrojom neporozumenia sa navzájom vo vnútri príslušnej komunity na území štátu, ale tiež nesprávneho výkladu v komunikácii so zahraničím.

Termín alebo terminologická jednotka je slovo, viacslovný výraz, symbol alebo vzorec, ktorý označuje určený pojem v rámci oblasti krízového riadenia. Je to teda pomenovací prostriedok určený na odbornú komunikáciu. Termín teda označuje

pojmom, ktorého význam je určený definíciou, zaradený do pojmového systému tematickej oblasti krízového riadenia.

Požiadavky na termín sú úzko spojené s princípmi tvorby termínov a na druhej strane sú závislé na štruktúre a špecifikách príslušného jazyka. Preto musia byť jazykové princípy tvorby termínov stanovené národnými, nie medzinárodnými normami. Dôležitou vlastnosťou termínu je, aby presne a jednoznačne, bez možnosti rôzneho výkladu a pochopenia, vyjadril daný pojem. Na druhej strane vo všeobecnosti platí, že vzhľadom na obrovské množstvo pojmov sa nemožno vyhnúť tomu, aby jeden termín nemal viac významov. [1]

Definícia je reprezentácia pojmu prostredníctvom opisného výroku, ktorý slúži na jeho odlišenie od súvisiacich pojmov. Terminologický záznam musí obsahovať výrok, ktorý vysvetľuje, čo je predmetný pojem. Korektne spracovaný výrok by mal obsahovať predmet, sponu a prísudok. Predmetom je označenie, sponou sa rozumie sloveso „je“ a prísudok tvorí definícia. Norma upozorňuje na systémový charakter definícií a potrebu stručnosti. Definícia má tiež odrážať pojmový systém popisánim pojmu a jeho vzťahov k iným pojmom v systéme, musí klásť dôraz na odlišenie pojmov navzájom. Definície by mali byť čo najstručnejšie a tak zložité, ako je to nevyhnutné. Dobré definície obsahujú len tie informácie, ktoré robia pojem jednoznačným. Nemali by obsahovať charakteristiky, ktoré logicky prislúchajú nadradenému alebo podradenému pojmu. Žiadna definícia však nevystihuje pojem absolútne. Na testovanie platnosti definícií sa používa princíp substitúcie, t.j. definícia je platná vtedy, ak môže nahradiť označenie v texte bez zmeny významu. [1]

Nevhodnými, prípadne nepostačujúcimi definíciami sú kruhové, neúplné a negatívne definície. Kruh v definícii je opakovanie označenia v úvode definície, prípadne využívanie časti označenia ako charakteristiky. Definícia je kruhová v rámci systému definícií vtedy, ak sa dva alebo viacero pojmov definuje jeden druhým. [1] Typickým príkladom je definícia bezpečnosti v ústavnom zákone č. 227/2002 Z. z. (*Bezpečnosť* je stav, v ktorom je zachovávaný mier a *bezpečnosť* štátu, jeho demokratický poriadok a zvrchovanosť, územná celistvosť a nedotknuteľnosť hraníc štátu, základné práva a slobody a v ktorom sú chránené životy a zdravie osôb, majetok a životné prostredie). Úzka, ale aj široká definícia je považovaná za neúplnú. Definície v zákonoch a v nižších právnych normách sú skôr interpretujúce než definujúce. Definícia má tiež popisovať čím pojem je a nie čím nie je. V takomto prípade sa jedná o negatívnu definíciu.

V súlade s ustanoveniami normy STN ISO 10241:2000 a ďalších predpisov je potrebné pri navrhovaní definícií rešpektovať tieto zásady:

- definícia má mať rovnakú gramatickú formu ako termín,
- základná časť by mala pomenovať triedu, do ktorej pojem patrí a v ďalšej časti je potrebné vymenovať charakteristiky, ktoré odlišujú pojem od iných,
- definícia by mala začínať výrazom „termín je“ alebo „termín označuje“ (nie „termín sa používa na opísanie“!),

- stručnosť a písanie definície v jednej vete,
- používanie slov zrozumiteľných pre cieľovú skupinu používateľov,
- v prípade už definovaných pojmov je potrebné používať zavedené termíny,
- definície písať v jednotnom čísle, ...

2 TERMINOLOGICKÝ SLOVNÍK KRÍZOVÉHO RIADENIA

Z uvedených dôvodov je možné veľmi pozitívne hodnotiť spracovanie prvej časti terminologického slovníka krízového riadenia, ktorý má ambíciu postupne terminologicky doriešiť celý úsek bezpečnosti štátu. Terminologický slovník by mal byť záväzný pre legislatívny proces, ale tiež pre prax krízového riadenia. V nadväznosti na rad prípravných rozhovorov sa 19. júla 2004 uskutočnilo pracovné rokovanie s predstaviteľmi dotknutých rezortov, na ktorom bolo rozhodnuté vypracovať základ terminologického slovníka na úseku krízového riadenia a nadväzne ho pripomenkovať na pracovnom seminári. Spracovaním slovníka bola poverená Fakulta špeciálneho inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline, ktorá stála na jednej strane pri zrode myšlienky zjednotenia používanej terminológie a na strane druhej je nezávislou vedecko-výskumnou inštitúciou na úseku krízového riadenia a môže sa oprosiť od rôznych rezortných pohľadov. Tento proces sa podarilo ukončiť až 6. júla 2005, keď vláda SR prerokovala a svojim uznesením č. 523 schválila „Terminologický slovník v oblasti krízového riadenia a zásady jeho používania“. Okrem toho Bezpečnostná rada SR na svojom 10. zasadnutí dňa 14. júna 2005 schválila uznesením č. 89 „Pôsobnosť a úlohy medzirezortnej terminologickej komisie“, ktorá má za úlohu ďalej pokračovať v procese doplňovania a aktualizácie terminologického slovníka.

Medzirezortná terminologická komisia bola konštituovaná ako odborná pracovná skupina Bezpečnostnej rady SR v súlade s čl. 5 ods. 3 štatútu Bezpečnostnej rady SR. V súlade s ustanoveniami dokumentu „Pôsobnosť a úlohy Medzirezortnej terminologickej komisie Bezpečnostnej rady SR“ je zložená zo zástupcov ministerstiev a zástupcov ostatných ústredných orgánov štátnej správy a ďalších vybraných subjektov, nominovaných príslušnými ministrami, vedúcimi ostatných ústredných orgánov štátnej správy a ďalšími vybranými vedúcimi. Počet členov terminologickej komisie sa menil, z pôvodných 25 členov sa znížil na 22, pričom v tomto roku ustálil na počte 32. V súlade so stanovenou pôsobnosťou a úlohami plní terminologická komisia hlavne tieto úlohy:

- uplatňuje zásady na ustáľovanie, úpravu a používanie odborných termínov,
- podáva odborné stanoviská, vysvetlenia a správy o terminologických otázkach rezortným a mimorezortným orgánom, organizáciám, inštitúciám, právnickým osobám a fyzickým osobám,
- rieši otázky spojené s určovaním zásad na ustáľovanie, úpravu a používanie odbornej terminológie v slovenskom jazyku,
- zabezpečuje publikovanie štandardizovaných odborných termínov,

- spolupracuje s odbornými jazykovednými pracoviskami, najmä s Jazykovedným ústavom Ľ. Štúra SAV ako odborným vedeckým pracoviskom s kodifikačnou pôsobnosťou v oblasti jazyka a s inými terminologickými komisiami.

Medzirezortná terminologická komisia Bezpečnostnej rady SR reaguje na podnety predkladateľov navrhujúcich zavedenie nového termínu, zmeny termínu v existujúcom Terminologickom slovníku krízového riadenia, alebo vyradenie nepotrebného termínu z terminologického slovníka. Intenzita predkladania návrhov je rôzna. Kým v roku 2008 žiadny člen komisie ani iný predkladateľ nepredložil návrh na zaradenie nového, úpravu existujúceho termínu alebo vyradenie nepotrebného termínu z terminologického slovníka, v ďalších rokoch boli postupne predkladané návrhy, pričom najviac ich bolo v roku 2015. Na druhej strane, obdobie rokov 2011 až 2014 bolo na činnosť komisie veľmi skromné.

V roku 2015 predložila najviac návrhov Národná agentúra pre sieťové a energetické služby SR. Celkom 22 termínov je možné v prevažnej väčšine zaradiť do oblasti kybernetickej bezpečnosti. Uznesením vlády SR č.328 zo 17. 6. 2015 bola prijatá Konceptia kybernetickej bezpečnosti SR na roky 2015 – 2020 a následne 18. 12. 2015 bol prijatý Akčný plán realizácie Konceptia kybernetickej bezpečnosti SR na roky 2015 – 2020, ktorý je v gescii NBÚ ako orgánu štátnej správy pre kybernetickú bezpečnosť. Akčný plán stanovil úlohu doplniť nové termíny za predmetnú oblasť do Terminologického slovníka krízového riadenia do júna 2016 a do roku 2018 spracovať kompletný terminologický výkladový slovník kybernetickej bezpečnosti.

Na termíny z oblasti kybernetickej bezpečnosti spracovali členovia terminologickej komisie celý rad pripomienok, ktoré boli odborného i formálneho charakteru. Vo viacerých prípadoch sa jedná o termíny, ktoré sú schválené v slovníku a sú im doplnené prívlastky (napr. riziko – informačné riziko, zraniteľnosť – bezpečnostná zraniteľnosť, ...), ale definované sú úplne odlišným spôsobom. Z uvedených skutočností je možné urobiť tieto závery:

- predloženiu uvedených termínov predchádzalo spracovanie koncepcie i akčného plánu, v ktorých sa časť predložených definícií už vyskytuje, čo je nesprávny postup,
- podstatná časť predložených termínov bola definovaná v súlade s českým slovníkom bez kritického posúdenia,
- ak by informačné riziko bolo popísané bez nadväznosti na definíciu termínu riziko, muselo by sa používať len vo vzťahu ku kybernetickej bezpečnosti v špeciálnom slovníku, ktorý je určený pre túto oblasť (prípadne by sa súčasný Terminologický slovník krízového riadenia musel rozdeliť na základnú časť, ktorá je všeobecne platná a sekcie),
- obdobne nie je možné používať ani termín útok, ktorý má všeobecne iný význam, ako je navrhované v prípade kybernetickej bezpečnosti,

- problémové je tiež používanie termínov bezpečnostná udalosť a bezpečnostný incident, ktoré v krízovom riadení vnímame ako synonymá,
- nie sú dodržané ani všeobecné zásady písania definícií,
- 9. zasadnutie MTK BR SR konané 21. 1. 2016 sa rozhodlo odložiť schvaľovanie uvedených termínov na neskoršie obdobie, predbežne na máj 2016.

Ďalšiu skupinu návrhov, 6 nových termínov a 11 upravených, predložilo Ministerstvo hospodárstva SR. Tieto návrhy predstavovali dodatočnú reakciu na zmeny, ktoré vyplývali zo zákona č. 179/2011 Z. z. o hospodárskej mobilizácii a o zmene a doplnení zákona č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu v znení neskorších predpisov a hlavne z novely tohto zákona (zákon č. 173/2015 Z. z.). Napriek relatívne dobrej príprave návrhu i tu bolo spracovaných veľa pripomienok. S podstatnou časťou z nich sa predkladatelia stotožnili a návrh dopracovali. Takto predložený návrh bol na zasadnutí MTK BR SR 21. 1. 2016 schválený.

Tretím predkladateľom návrhov bola UMB v Banskej Bystrici. Predložili celkom 11 termínov, z ktorých 1 predstavoval zmenu (potravinová bezpečnosť) a 10 bolo nových. Odborná i formálna stránka návrhov bola dosť problematická a i v tomto prípade bolo spracované množstvo pripomienok. Po dopracovaní sa terminologická komisia stotožnila so zmenou definície termínu „potravinová bezpečnosť“ a schválila tiež 5 nových termínov (ekonomická bezpečnosť, energetická bezpečnosť, environmentálna bezpečnosť, krízový manažér a krízový scenár). Päť ďalších termínov bolo opätovne pripomienkovaných a bude sa o nich rokovať na najbližšom rokovaní MTK BS SR. Problémové sú termíny „migrácia“, „migračná vlna“, ale aj „doktrína“ a „agresia“. V opätovne prerokovávanom návrhu sa objavil aj termín „kríza“, pričom v zátvorke je uvedené „z pohľadu bezpečnosti štátu“. V terminologickom slovníku je kríza definovaná všeobecne a som presvedčený, že vyhovujúco. Nevieť si predstaviť, ako by bolo možné odlíšiť termín „*kríza (z pohľadu bezpečnosti štátu)*“. Je potrebné uvádzať príslušný termín s prívlastkom, t.j. definovať politickú krízu, hospodársku krízu, krízu bezpečnostného systému a podobne. Predložený termín som z uvedených dôvodov odporúčal zamietnuť a nerokovať o ňom.

Návrhy ďalších zmien predložila Správa štátnych hmotných rezerv. Konkrétne sa jedná o úpravu 4 termínov (štátne hmotné rezervy, hmotné rezervy, mobilizačné rezervy, pohotovostné zásoby), ktoré sú súčasťou terminologického slovníka. Navrhovaným zmenám opäť predchádzal nový zákon (zákon č. 372/2012 Z. z.), ktorý uvedené termíny definoval čiastočne novým spôsobom. V definícii „pohotovostných zásob“ sa napríklad uvádza, že ich tvoria „položky“. V slovenčine je „položka“ údaj, suma, prípadne záznam v účtovnej knihe. Na druhej strane z odborného hľadiska neexistujú jasné hranice medzi termínmi hmotné rezervy, mobilizačné zásoby a pohotovostné zásoby, ich použitie sa prekrýva. Ponúka sa otázka, či by nemal existovať iba jeden druh a to „štátne hmotné rezervy“. Ďalším problémom je, že termín

„krízová situácia“ sa v texte používa niekde vo význame „právny stav“ a niekde v zmysle „krízový jav“.

3 ĎALŠIE AKTIVITY NA ÚSEKU VYTVÁRANIA TERMINOLOGICKÝCH SLOVNÍKOV NA ÚSEKU KRÍZOVÉHO RIADENIA

Ďalšou aktivitou na úseku vytvárania jednotnej terminológie krízového riadenia bolo spracovávanie Terminologického slovníka civilnej ochrany, krízového manažmentu a integrovaného záchranného systému, ktoré iniciovala Sekcia krízového riadenia Ministerstva vnútra SR. Dôvody tejto iniciatívy:

- vývoj predmetnej oblasti a zaostávanie terminológie za ním (vrátane medzinárodnej praxe a spolupráce v EÚ),
- existencia veľkého množstva slovníkov z rôznych oblastí spoločenskej praxe, ktoré termíny využívané v profesionálnej praxi krízového riadenia vysvetľujú nejednoznačne, nepresne, protichodne a niekedy aj zavádzajúco,
- potreba zjednotenia výkladu a chápania vybraných javov a procesov v predmetnej oblasti,
- podpora a uľahčenie krízovej komunikácie pri ochrane obyvateľstva.

Pokynom GR Sekcie KR MV SR z 13. augusta 2013 bola zriadená Terminologická komisia Sekcie krízového riadenia MV SR a jej pracovné skupiny na vypracovanie Terminologického slovníka CO, KM a IZS, do ktorej boli menovaní aj zástupcovia Katedry krízového manažmentu FBI. Komisia sa schádzala podľa plánu v školiacom stredisku CO v Nitre približne raz za dva mesiace, pričom v úvode stanovila 15 oblastí, do ktorých budú jednotlivé termíny zaradené (základné všeobecné terminologické definície, integrovaný záchranný systém, civilná ochrana obyvateľstva, krízové riadenie, medzinárodná spolupráca v rámci Európskej únie, poskytovanie zdravotníckej a veterinárnej pomoci, hospodárske opatrenia štátu pre krízové situácie, ochrana obyvateľstva pred účinkami nebezpečných látok, ochrana obyvateľstva pred účinkami živelných pohrôm, doprava, terorizmus, ochrana predmetov kultúrnej hodnoty, príprava obyvateľstva na sebaobranu a vzájomnú pomoc a príprava mládeže v rámci predmetu „Ochrana života a zdravia“ na školách a psychosociálna podpora).

V prvej etape spracovania slovníka sa uskutočnila metodická príprava spracovateľov, v rámci ktorej boli využité poznatky a skúsenosti získané pri tvorbe Terminologického slovníka krízového riadenia. Bolo rozhodnuté, že na tvorbu konkrétnych definícií termínov budú prizvaní aj ďalší odborníci z vybraných pracovísk.

Keďže sa všetci autori, členovia pracovných skupín a redakčnej rady mali možnosť vyjadriť k jednotlivým definíciám a termínom, nie je možné jednoznačne stanoviť, kto ich spracoval. Pracovníci z FBI sformulovali, alebo doplnili viac ako 50

termínov s dôrazom na oblasť krízového manažmentu a civilnej ochrany. Práca na slovníku bola ukončená v r. 2015 a slovník je zverejnený v elektronickej forme na stránke MV SR. Slovník je koncipovaný ako otvorený dokument, ktorý môže byť postupne novelizovaný, pričom má slúžiť nielen na orientáciu v problematike krízového riadenia, ale najmä na skvalitňovanie procesu riadenia a zabezpečovania konkrétnych úloh a opatrení v predmetnej oblasti.

V roku 2016 vyšla vo vydavateľstve PRO, s.r.o., Banská Bystrica kniha Slovensko-anglická Terminológia verejného zdravotníctva I, ktorá je venovaná slovenskému predsedníctvu Rady EÚ. O vydanie slovníka sa v prvom rade zaslúžil prof. MUDr. Cyril Klement, CSc., ktorý bol pri zrode myšlienky a zostavil autorský kolektív, ako aj vedecký redaktor, ktorým bol Roman F.N. Mezencev, Ph.D. Práca na slovníku trvala skoro tri roky a v súčasnosti už je k dispozícii širokej odbornej vedomosti. Obsahuje viac než 2500 termínov prioritne zameraných do oblasti verejného zdravotníctva, ale tiež približne 400 termínov z oblasti krízového riadenia.

Na spracovaní viac než 430 definícií vybraných termínov z oblasti krízového riadenia sa podieľali aj pracovníci Katedry krízového manažmentu našej fakulty. Pri ich spracovaní sme vychádzali z Terminologického slovníka krízového riadenia, z rozpracovaného Terminologického slovníka CO, KM a IZS, ale aj z celého radu domácich i zahraničných literárnych zdrojov.

ZÁVER

V poslednom období sa opätovne aktivovala činnosť Medzirezortnej terminologickej komisie BR SR, čo je predpokladom skvalitnenia terminológie krízového riadenia a tým aj celého Bezpečnostného systému SR. Tieto opatrenia majú v konečnom dôsledku vplyv na zvýšenie miery bezpečnosti SR. Na druhej strane, nemôže byť proces zmien v Terminologickom slovníku krízového riadenia chaotický a náhodný.

Niekoľko záverečných poznámok:

- pozitívne je nutné hodnotiť snahu krízových manažérov jednotlivých rezortov o spracovanie a prijatie zmien v terminologickom slovníku,
- pri spracovaní jednotlivých definícií je nevyhnutné dodržať platné zásady tvorby terminologických slovníkov,
- nové termíny je potrebné definovať pred prijatím nových právnych predpisov, nie až po ich prijatí,
- predložené návrhy je potrebné podrobiť zodpovednému pripomienkovému konaniu,
- záujem jednotlivých rezortov a zúčastnených inštitúcií je zárukou efektívnej činnosti MTK BR SR,

- erudovanosť pracovníkov krízového riadenia jednotlivých rezortov je vedomostný a profesionálny predpoklad kvalitných výsledkov,
- splnenie stanovených cieľov nie je možné bez prijatia kompromisných stanovísk a záverov.

POUŽITÁ LITERATÚRA

- [1] CÍBIKOVÁ, I. 2012. *Terminologický manažment verejnej správy*. Žilinská univerzita v Žiline, EDI – vydavateľstva ŽU, ISBN 978-80-554-0559-9
- [2] KLEMENT, C. a kol.: 2016. *Terminológia verejného zdravotníctva I(Slovensko-anglická)*. Vydavateľstvo PRO, s.r.o., Banská Bystrica, ISBN 978-80-89057-60-3
- [3] MIKOLAJ, J. a kol.: 2004. *Výkladový slovník bezpečnostného manažmentu*. FŠI ŽU, Žilina, ISBN 80-969148-1-2
- [4] PINKA, B. 2002. *EÚ – vnútorná a vonkajšia bezpečnosť a ochrana základných práv*. Linde Praha, a.s., ISBN 80-7201-383-1
- [5] ŠIMÁK, L. 2001. *Krízový manažment vo verejnej správe*, FŠI ŽU v Žiline, ISBN 80-88829-13-5
- [6] ŠIMÁK, L. a kol.: 2005. *Terminologický slovník krízového riadenia*. FŠI ŽU, Žilina, ISBN 80-88829-75-5
- [7] STN ISO 10241:2000. *Medzinárodné terminologické normy. Tvorba a úprava*.
- [8] Platné právne predpisy na úseku krízového riadenia. Z. z. 1993 až 2016